

ספרות עברית וכללית

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית

לבתי ספר דתיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	—	סיפורת (מעשה חכמים וסיפור קצר)	—	(1x25)	—	25 נקודות
פרק שני	—	יצירות מאת עגנון ודרמה	—	(1x35)	—	35 נקודות
פרק שלישי	—	שירה (פיוט, שירת ימי הביניים, שירת ביאליק,				
		השירה העברית במאה ה־20)	—	(2x20)	—	40 נקודות
		סה"כ	—			100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: רשימה מודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) חובה לצרף למחברת הבחינה את הרשימה המודפסת של היצירות שנלמדו בכיתה.
(2) אין לחזור ולהדגים בתשובות שונות על פי אותה יצירה.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמוחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

השאלות

פרק ראשון — סיפורת (מעשה חכמים וסיפור קצר) (25 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 1-3.

1. מעשה חכמים

לפניך מעשה החכמים "בתו של רבי עקיבא והנחש". קרא אותו, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

לְרַבִּי עַקִּיבָא הִיְתָה בֵּת.
אָמְרוּ לוֹ הַכִּלְדָּיִים:¹ אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁנַכְנַסְתָּ לְבֵית הַחֲפָה,
מִכִּישׁ אוֹתָהּ נָחֵשׁ, וְהִיא מָתָה.
הִיָּה דוֹאֵג עַל הַדְּבָר הַרְבֵּה.
אוֹתוֹ הַיּוֹם, נִטְלָה אֶת הַמַּכְבְּנָה,² נִעְצָה אוֹתָהּ בַּסֶּדֶק,
קָרָה שִׁשְׁבָּה [= שְׁנֹנְעֵצָה] בְּעֵינָיו שֶׁל נָחֵשׁ.
בְּבִקְרָה, כְּשֶׁנִּטְלָה אוֹתָהּ, נִסְרַף וּבָא הַנָּחֵשׁ אַחֲרֶיהָ.
אָמַר לָהּ אֲבִיָּה: מָה עֲשִׂית?
אָמְרָה לוֹ: בְּעֶרְבַּ בָּא עָנִי, קָרָא בְּפִתְחִי, וְהָיוּ טְרוּדִים כָּל הָעוֹלָם בְּסַעֲדָה,
וְאֵין שׁוֹמֵעַ לוֹ.
קָמְתִי, נִטְלָתִי אֶת מְנָתִי שְׁנַתַּתְּם לִי, וּנְתַתִּיָּהּ לוֹ.
אָמַר לָהּ: מַצְוָה עֲשִׂית.
יָצָא רַבִּי עַקִּיבָא וְדַרְשׁ: "וּצְדָקָה תַצִּיל מִמּוֹת" (משלי י, ב).
וְלֹא מִמּוֹתָהּ מִשְׁנָה, אֲלֵא מִמּוֹתָהּ עֲצָמָה.

1 כלדיים — רואים בכוכבים (אסטרולוגים).

2 מכבנה — סיכה להידוק הבגד או השער.

בגמרא מובאים סיפורים העוסקים בשאלה אם יש מזל לישראל או אין מזל לישראל.
על פי מעשה חכמים זה, מהי התשובה על שאלה זו? הסבר והדגם את דבריך.

סיפור קצר

2. יד ושם / אהרון מגד

לפניך דברים שאמרה נ' גוברין לזכרו של אהרון מגד, ובהם היא מתארת את גיבורי יצירותיו. קרא את דבריה, וענה על השאלה שאחריהם.

מגד הוא בראש ובראשונה סופר היחיד. גיבוריו הם [...] דחויים, חלשים, חסרי אונים [...] סובלים ותמימים.
(על פי נ' גוברין, הארץ, 1/4/2016)

האם התיאור שבדברים אלה מאפיין את סבא זיסקינד, גיבור הסיפור "יד ושם"? נמק והדגם את דבריך.

3. סיפור קצר מתורגם

תאר את הפתיחה של סיפור קצר שלמדת. אילו ציפיות מעוררת פתיחה זו אצל הקורא? האם במהלך הסיפור או בסיומו הציפיות האלה מתממשות? נמק והדגם את דבריך.

/המשך בעמוד 4/

פרק שני – יצירות מאת עגנון ודרמה (35 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 4-12.

יצירות מאת עגנון

4. תהלה

כאשר תהלה מתארת למספר את סיפור חייה היא אומרת לו: כל כך בזויים היו החסידים בעיני אבא עד שלא השגיח בדבר שהכל זהירים בו. מהו האירוע שתהלה רומזת עליו בדבריה? הסבר כיצד עיצב אירוע זה את תולדות חייה ואת אופייה. הדגם את דבריך.

5. והיה העקוב למישור

ענה על שני הסעיפים א-ב.

- א. הביקור של מנשה חיים ביריד הוא נקודת מפנה בעלילת הנובלה. הסבר והדגם קביעה זו. (20 נקודות)
- ב. הסבר את המשמעות הסמלית של היריד בנובלה זו. (15 נקודות)

/המשך בעמוד 5/

6. סיפור פשוט

ענה על שני הסעיפים א-ב.

א. לפניך דרשיח בין צירל ובין ברוך מאיר. קרא אותו, וענה על השאלה שאחריו. הניחה צירל ידיה [...] ואמרה, אדם צופה למרחקים ואינו רואה מה שלפניו. כנגד מה אני אומרת, כנגד בתו של גדליה צימליך. דומני שריבה זו הגונה להירשל. מה אתה סבור ברוך מאיר? אין דרכו של ברוך מאיר לומר דבר שאין בו משל צירל, פעמים חוזר על דבריה ופעמים מוסיף עליהם לשם חיזוק הענין. [...]

עכשיו שנגעה בעיקר גדול של חיי בניו שהה ברוך מאיר שעה קלה [...]. אמרה צירל, חס לי לקפח פרנסתו של טויבר, אלא ביקשתי לשמוע דעתך תחילה. אמר ברוך מאיר, צימליך עשיר הוא, אין מי שיחלוק על זה. אמרה צירל, ומינה בתו? אמר ברוך מאיר, מינה בתו ריבה נאה, אין מי שיחלוק על זה, אלא... אמרה צירל, אלא מה? אמר ברוך מאיר, אלא שבדבר כגון זה אי את צריכה לי, דומני שיכולה את לדון עליה יותר ממני. אמרה צירל, דעתי כדעתך ברוך מאיר. אמר ברוך מאיר, אם כן? אמרה צירל, אם כן צריכים לדבר עם טויבר. אמר ברוך מאיר, זהו שאמרת. אמרה צירל, יפה אמרת ברוך מאיר, אלא שביקשתי לשמוע את דעתך תחילה. אמר ברוך מאיר, דעתי כדעתך צירל. מה אפשר ללמוד מן הדיאלוג שלעיל על דמותו של ברוך מאיר, על דמותה של צירל ועל מערכת היחסים ביניהם? הסבר והדגם את דבריך. (20 נקודות)

ב. תאר את הדמיון ואת השוני בין הירשל ובין אביו. (15 נקודות)

7. שני תלמיד חכמים היו בעירנו; המלבוש; האדונית והרוכל; מדירה לדירה

בסיפורים של עגנון העולם הפנימי של הדמויות מעוצב באמצעות מאפיינים כמו חלומות, סמלים, מוטיבים, תיאורי סביבה ונוף, אנלוגיות, דיאלוגים ומונולוגים פנימיים. תאר את העולם הפנימי של דמות מרכזית בסיפור מאת עגנון שלמדת, והסבר כיצד שלושה מן המאפיינים האלה מסייעים לעיצוב העולם הפנימי של דמות זו.

דרמה

8. ילדי הצל / בן-ציון תומר

ענה על שני הסעיפים א-ב.

- א.** זיגמונט מעיד על עצמו: [...] המחלה שלי זה לקרוא לעצמי בכל מיני שמות, בעיקר של חיות. ציין שלושה כינויים של בעלי חיים שזיגמונט מכנה בהם את עצמו, והסבר מדוע הוא מכנה את עצמו בכינויים אלה. (21 נקודות)
- ב.** מוטיב בעלי החיים חוזר במחזה גם בנוגע לדמויות נוספות. בחר בדמות נוספת במחזה שמוטיב בעלי החיים נקשר בה, והסבר את התפקיד של מוטיב זה באפיון הדמות. (14 נקודות)

9. אנטיגונה / סופוקלס

לפניך דבריו של טרזיאס לקראון (בתרגום של ט' כרמי). קרא אותם, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריהם.

הו, בְּנִי,
חֹשֶׁב דְּרָכֶיךָ.
אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא יִחָטָא,
אֶךְ הַצְדִּיק יוֹדֵה בְּמִשְׁוֹנָתוֹ,
יָשׁוּב מִכָּל דְּרָכָיו.
גְּבוּהוֹת-לֵבָב הֵיא רֹאשׁ לְכָל חַטָּאת.

הַכֵּנַע לְמַת. אֵל תִּתְנַפֵּל
אֵל הַנוֹפֵל – הָאֵם תִּסְאָרֶת הֵיא
לְרִצַּח מַת?

- א.** הסבר את דבריו של טרזיאס, וכתוב אילו ערכים באים לידי ביטוי בקטע זה. בתשובתך הסבר גם את הקשר בין פגיעה בערכים אלה ובין הקונפליקט המרכזי בטרגדיה. הדגם את דבריך. (22 נקודות)
- ב.** תאר והסבר את תגובתו של קראון על דברים אלה של טרזיאס. (13 נקודות)

10. בית בובות / הנריק איבסן

לפניך דברים שכריסטינה לינדה אומרת לקרוגסטאד בנוגע לנורה ולהלמר. קרא אותם, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריהם.
[...] ראיתי בבית הזה דברים משונים מאוד. הלמר חייב לדעת הכול; הסוד האומלל הזה מוכרח להתגלות, כדי שהשניים האלה יוכלו להגיע להבנה מלאה ביניהם. אי־אפשר יותר להמשיך עם השקרים וההדחקות האלה.

- א.** מהו הסוד ומה הם השקרים המאפיינים את מערכת היחסים בין טורולד לבין נורה? הסבר והדגם את דבריך. (20 נקודות)
- ב.** מהי העמדה המשתמעת מן המחזה בנוגע למערכות היחסים במשפחה? נמק והדגם את דבריך. (15 נקודות)

11. אויב העם / הנריק איבסן

מה אפשר ללמוד מן המצב של הדמות המרכזית (מצבה הנפשי, החברתי, המשפחתי) בפתחת המחזה ובסיומו על תפיסת העולם שבבסיס המחזה "אויב העם"? הסבר והדגם את דבריך.

12. ביקור הגברת הזקנה / פרידריך דירנמט

לפניך דבריו של הכומר לאיל. קרא אותם, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריהם.

ברח! אנתנו חלשים [...] ברח, הפעמון מצלצל בקול גדול בגילן, פעמון הבגידה. ברח, אל תעמיד אותנו בניסיון, אל תשתהה.

- א.** הבא מן המחזה שתי דוגמאות למעשי הבגידה של אנשי גילן, והסבר מה גרם להם לעשות מעשים אלה. (20 נקודות)
- ב.** הכומר מציע לאיל לברוח, אך איל אינו בורח. מדוע לדעתך איל אינו מקבל את עצת הכומר? הסבר והדגם את דבריך. (15 נקודות)

פרק שלישי — שירה (פיוט, שירת ימי הביניים, שירת ביאליק, השירה העברית במאה ה-20)

(40 נקודות)

שים לב: מפרק זה (שאלות 13-20), עליך לענות על שתי שאלות:

על שאלה אחת מן הפיוט או משירת ימי הביניים או משירת ביאליק (שאלות 13-16), ועל שאלה אחת מן השירה העברית במאה ה-20 (שאלות 17-20).

(לכל שאלה — 20 נקודות; סך הכול — 40 נקודות)

פיוט, שירת ימי הביניים ושירת ביאליק

ענה על אחת מן השאלות 13-16.

פיוט

13. קרא את הפיוט שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

יְדִיד נֶפֶשׁ / ר' אלעזר אזיכרי

יְדִיד נֶפֶשׁ אֵב הַרְחֵמוֹן, מְשׁוֹךְ עֲבָדְךָ אֶל רְצוֹנְךָ,
יְרוּץ עֲבָדְךָ כְּמוֹ אֵיל, יִשְׁתַּחֲוֶה מִוֶּל הַדָּרֶךְ,
כִּי יַעֲרֹב לוֹ יְדִידוֹתֶךָ מִנִּפְתַּת צוּף וְכָל טָעַם.

הַדּוֹר, נֶאֱדָה, זִיו הָעוֹלָם, נִפְשֵׁי חוֹלֵת אֶהְבֶּתְךָ;
אֲנֵא אֶל-נָא רַפָּא נָא לָהּ בְּהִרְאוֹת לָהּ נַעַם זִינְךָ;
אִז תִּתְחַזַּק וְתִתְרַפָּא וְהִיִּתָּה לְךָ שְׂפָחַת עוֹלָם.

וְתִיק יְהִמוּ רַחֲמֶיךָ וְחוּס נָא עַל בֶּן אוֹהֲבֶךָ,
כִּי זֶה כְּמָה נִכְסֵף נִכְסֵף לְרְאוֹת בְּתַפְאֲרַת עֲזֶךָ,
אֲנֵא, אֶ-אֵלִי, מִחֲמַד לְבִי, חוֹשָׁה נָא, וְאֵל תִּתְעַלֶּם.

הַגְּלָה נָא וּפְרֵשׁ, חֲבִיב, עָלַי אֶת סִפְתֵי שְׁלוֹמְךָ,
תֵּאִיר אֶרְצִי מִכְבוֹדֶךָ, נִגִּילָה וְנִשְׁמַחָה בְּךָ.
מִהָר, אֶהוּב, כִּי בָא מוֹעֵד, וְחֲנִנִי כִימִי עוֹלָם.

א. כיצד הרצון של הדובר להתקרב לקב"ה בא לידי ביטוי בפיוט? הסבר והדגם את דבריך.

(12 נקודות)

ב. הסבר שתי דרכי עיצוב בשיר המסייעות לבטא את ההתקרבות לקב"ה. (8 נקודות)

שירת ימי הביניים

14. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

יְדַעְתַּנִּי בְּטָרִם תְּצַרְנִי / ר' יהודה הלוי

יְדַעְתַּנִּי בְּטָרִם תְּצַרְנִי, / וְכָל עוֹד רוֹחֵךְ בִּי – תְּצַרְנִי.
הֵיִשׁ לִי מֵעַמָּד, אִם תִּהְיֶה פָּנִי, / וְאִם לִי מִהֶלֶךְ, אִם תְּעַצְרֶנִּי?
וּמָה אֹמֵר? – וּמִחֲשָׁבֵי בִידֶךָ! / וּמָה אוֹכַל עֲשֶׂה עַד תְּעַזְרֶנִּי?
דַּרְשֵׁתִיךָ בְּעַת רְצוֹן – עֲנֵנִי / וְכִצְנָה רְצוֹנֶךָ תַעֲטֹרְנִי,
5 הֲקִימֵנִי לְשַׁחַר אֶת דְּבִירֶךָ / וְאֶת שְׁמֶךָ לְבִירֶךָ עוֹרְרֵנִי!

פרש את הבית האחרון בשיר, והסבר את תרומתו לביטוי היחס של הדובר לקב"ה.

15. קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

שְׁפַל רוּחַ / ר' שלמה אברגבירול

שְׁפַל-רוּחַ, שְׁפַל-בְּרַךְ וְקוֹמָה, / אֶקְדֶּמְךָ בְּרַב פְּחָד וְאִימָה.
לְפָנֶיךָ אֲנִי נֹחֵשֵׁב בְּעֵינַי / כְּתוֹלַעַת קִטְנָה בְּאֲדָמָה.
מְלוֹא עוֹלָם, אֲשֶׁר אֵין קֶץ לְגִדְלוֹ, / הֲכִמוּנִי יִהְיֶה לְךָ, וּבַמָּה?
הֲדָרְךָ לֹא יְכִילוֹן מְלֶאכֵי-רוּם – / וְעַל אַחַת אֲנִי כְּמָה וְכְמָה!
5 אֲשַׁחַר אֵל בְּרֵאשִׁית רַעֲיוֹנִי / אֲשֶׁר לְשִׁמוֹ תִּהְיֶה לְכָל נְשָׁמָה.

א. פרש את הדימוי בשיר, והסבר כיצד הוא מסייע לבטא את התחושה של הדובר בשיר.

(8 נקודות)

ב. בחר מן השיר בשתי דרכי עיצוב נוספות, והסבר כיצד הן מסייעות לבטא את התחושה

של הדובר. (12 נקודות)

שירת ביאליק

16. קרא את השיר שלפניך, וענה על השאלה שאחריו.

יָם הַדְּמָמָה פּוֹלֵט סוּדוֹת / חיים נחמן ביאליק

יָם הַדְּמָמָה פּוֹלֵט סוּדוֹת, וְכָל-הָעוֹלָם כְּלוֹ שוֹתֵק; וּמְאַתְרֵי הָרַחִים שְׁאוֹן הַנַּחַל אֵיבּוֹ פּוֹטֵק.	אוֹמֵר לְבִי לִי בְחֶשְׂאִי: "בְּנִי! חִלּוּמוֹתֶיךָ בָּאוּ; נָפַל כּוֹכֵב מֶרְקִיעַ – הָאֲמִינָה – לֹא שָׁלַף הוּא.
שְׁחֹר הַלְוִיָּה הוֹלֵךְ כּוֹבֵשׁ, מְרַכֵּב צַל עַל-צַל וְכוֹפֵל; דִּמְמָה אֶל-יָם הַמְּחַשְׁבִּים כּוֹכֵב אַחֵר כּוֹכֵב נוֹפֵל.	עוֹד שָׁלַף קְבוּעַ אֵיטֵן וּבְמִשְׁבָּצָתוֹ יוֹרֵחַ שְׂמָה; שָׂא עֵינֶיךָ – הִנֵּה שָׁם הוּא קוֹרֵץ, רוֹמֵז לְךָ נְחֻמָּה."
וּבְהִשְׁתַּתֵּק כָּל-הָעוֹלָם, אַרְגִּישׁ: לְבִי עַר וּמְדַבֵּר; אַרְגִּישׁ: מַעֲזוֹן טְהוֹר אֶחָד הוֹמָה אֵט שָׁם וּמִתְגַּבֵּר.	וּבְהִשְׁתַּתֵּק כָּל-הָעוֹלָם אֲשֶׁב אֲבִיט אֶל-כּוֹכְבֵי; לִי אֵין עוֹלָם אֶלָּא אֶחָד – הוּא הָעוֹלָם שֶׁבְלִבִּי.

תאר את הניגוד בשיר בין ה"שאוֹן" ובין "הדממה", והסבר כיצד ניגוד זה מבטא את התהליך שהדובר חווה בשיר.

השירה העברית במאה ה־20

ענה על אחת מן השאלות 17-20.

17. אדם מול בוראו

קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

נסוגה אל חצרות קדשך / טניה הדר

נסוגה אל חצרות קדשך -
והיכן אותן חצרות שקופות מוארות
של אהבתך,
בתוך העשן, זהום האויר, רעש
האקורנים הבלתי פוסק
החסך שאינו מתמלא לעולם -
הירק המרקם בלוח חתום של שמים

העלים הנושרים בצֶהב מתכתי חלוד
על מסגרת החלון (ספק זהב, ספק טבק),
מתדפקים בחצפה אחרונה,
בעקשות בלתי מובנת

- א. בבית הראשון הדוברת שואלת: "והיכן אותן חצרות שקופות מוארות / של אהבתך".
האם בשיר ניתנת תשובה על שאלה זו? נמק והדגם את דבריך. (12 נקודות)
- ב. בחר באמצעי אמנותי משיר נוסף שלמדת בנושא זה, והסבר את התרומה של אמצעי זה לעיצוב הרעיון המרכזי בשיר. (8 נקודות)

18. שירים בצל השואה

קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

ניצול / לאה איני

אָבִי מִתְקַשֵּׁר לְמִסְפֵּר הַצְּלוּב לֹו עַל זְרוּעַ
 וּמְקַשֵּׁיב־מְקַשֵּׁיב כְּדֶרוֹף
 בְּאֶזֶן הַשְּׂמְאֵלִית אֵינֹו מְקַשֵּׁיב
 זָכַר לְסִטְרָה מִכְּפֹו שֶׁל אָס. אָס.
 בְּאֶזֶן הַזֹּו הוּא שׁוֹמֵעַ
 שׁוֹמֵעַ כְּמַחְרִישׁ
 אֵף אֵת הָאֶזֶן הַבְּרִיאָה הוּא עוֹשֶׂה כְּאַפְרָכְסֵט
 לְסִיּוּטִים שֶׁבָּאִים לֹו
 מְדוּרָה, מְבוֹנָה, מְאוֹשְׁוִיץ
 בְּקֶרוֹנוֹת
 אָבִי צוֹרֵחַ אַחַת לְשָׁבוּעַ כְּאוֹמֵר –
 שְׁלוֹמִי טוֹב
 וְאַחַר כֵּף הוּא הוֹפֵךְ אֵת רֵאשׁוֹ עַל הַכַּר הַרְטָב
 וְנִרְדָּם עַל צִדּוֹ הַיְמָנִי
 נוֹתֵן אֵת אֶזְנוֹ הַמְתָּה לְבִכְיִי
 בְּכִי הַמְהֵלֵךְ עַל בְּהוֹנוֹת.

- א. כותרת השיר היא "ניצול". האם האב הוא אכן ניצול? הסבר והדגם את דבריך על פי השיר כולו. (12 נקודות)
- ב. בחר בשיר נוסף שלמדת בנושא זה, והסבר כיצד נושא השואה בא לידי ביטוי בשיר זה. (8 נקודות)

זוגיות ואהבה

19. לפניך שיר ב (המתחיל במילים: "נפרדנו כך") מתוך מחזור השירים: שירי אהב"ה מאת לאה גולדברג. קרא אותו, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחריו.

נפרדנו כן. היטב, היטב חרה לי.
הערפל בינינו כחומה.
זאת הטפה שעל ידי נותרה לי
טפת סגריר נדאי היא, לא דמעה.

לדור הזה הבכי הוא כלמה,
הוא לא יבכה על אהבה גוססת.
ביום הדין ובלילות הקסד
אדיש וגא הוא לא יוריד דמעה.

נפרדנו כן. הרחוב המה, המה.
דחפני איזה הלך, ומנגד
הערפל תלוי כהינומה.

מאין בלבי חונה חונגת?
אולי, בכל זאת, זו היתה דמעה.

- א. תאר את התהליך הרגשי שחוותה הדוברת בעקבות הפרדה, והסבר שניים מן האמצעים האמנותיים המסייעים לעצב תהליך זה. (12 נקודות)
- ב. מה הם הרגשות הבאים לידי ביטוי בשיר נוסף שלמדת בנושא זה? הסבר והדגם את דבריך. בתשובתך כתוב גם על אמצעי אמנותי אחד המסייע לעצב רגשות אלה. (8 נקודות)

אדם וזהותו

20. קרא את השיר שלפניך, וענה על שני הסעיפים א-ב שאחרי.

דברי רקע ראשוניים / ארז ביטון

אמי אמי

מכפר השיחים הירקים בירק אחר.
מקו הצפרים המחליבות חלב מתוק מכל מתוק,
מערש זמירי אלף לילה ועוד לילה.

אמי אמי

שהרחיקה רעות
באצבעות צרדות
בהלקאות חזה
ובשם כל האמהות.

אבי אבי

אשר עסק בעולמות
אשר קדש שבתות בעראק נקי
אשר היה בקי מאין כמוהו
בהלכות בית כנסת.

אני אני

שהרחקתי עצמי
הרחק אל תוך לבי
שכשהפל היו ישנים
הייתי משגן
הרחק אל תוך לבי
מסות קטנות של בך
ביהודית
מרוקאית.

א. תאר את ההשפעה של אמו ואביו של הדובר על זהותו, והסבר אמצעי אמנותי אחד התורם

לעיצוב השפעה זו. (12 נקודות)

ב. בחר בשיר נוסף שלמדת בנושא זה, והסבר מה הם הגורמים המעצבים את זהותו של האדם

בשיר זה. (8 נקודות)

בהצלחה!